

Humoristična skupina SMEH

sezona 2015/2016

Avtor: Jean Anouilh

DAMSKI ORKESTER

grenko-sladka komedija/koncert

Članice Dunajskega elitnega damskega orkestra, ki so kar štiri leta gostovale po kavarnah v Ljubljani. Leta 1912 so zabavale goste v kavarni Central.

MLADINSKO GLEDALIŠČE TRŽIČ

Humoristična skupina SMEH / MG Tržič
sezona 2015/2016

Avtor: Jean Anouilh
Prevod: Radojka Vrančič

DAMSKI ORKESTER

grenko-sladka komedija/koncert

igrajo:

I. violina	Jana KUSOVA
II. violina	Asja ŠTUCINOVA
III. violina	Tereza GOSARJEVA
trobenta, klarinet.....	Draga Heijden BAJTOVA
kitara	Marja BOHINJČEVA
bas, vodja orkestra.....	Marina BOHINČEVA
klavir.....	David AHAČIČ
direktor kavarne.....	Janez KIKEL
kavarniški gost	Roman TERAN
pevec	Rafko IRGOLIČ

režija in priredba: **Boris KUBURIČ**

V predstavo so vključena tudi besedila **Žarka Petana** (Intervju s pevcem, Sanjal sem da sem pes) in **Jerzya Baranowskega** (Bikec in Ur'ca) ter citati iz knjige Slovar predrznih deklet.

Scenografija: skupina, Danica Ahačič, Slavko Bohinc, Foto Čebtron

Kostumografija: skupina, Marina Bohinc, Marjeta Kuburič

Izposoja glasbenih inštrumentov: Alojz Glavič, Bine Teran, Primož Kuburič,

Bojan Keršič, Metka Knific, Oto Kikel, Majda Ahačič, FS Karavanke

Glasbene matrice: Boris Kuburič, Darko Kisovec, Rafko Irgolič

Glasbeni svetovalci: Tina Bohinc, Alojz Glavič, Žiga Jan Krese, Marijan Bartolac

Prepis besedila: Jožica Japelj

Tonski in svetlobni vodja: Iztok Ahačič

Tisk: Tiskarna Uzar

Premiera: 17.10.2015

TAKO UIGRANEGA ORKESTRA ŠE NISTE SLIŠALI!

Izvedbo sta omogočila: Občina Tržič preko javnega razpisa za sofinanciranje ljubiteljskih kulturnih dejavnosti in KD Kruh Križe (Slavko Bohinc)

Jean Anouilh

Jean Marie Lucien Pierre Anouilh [žan anuj], francoski dramatik

* 23. julij 1910, Cérise, Bordeaux, Francija, † 3. oktober 1987, Lausanne, Švica.

Jeanov oče je bil krojač, mati pa violinistka v potujočem orkestru. Vzgajan je bil protestantsko. Z osmimi leti je začel statirati pri opernih predstavah.

Študiral je pravo, a je po letu in pol študij opustil. Vse bolj se je zanimal za gledališče. Do leta 1931 piše dramske tekste, od katerih pa ni nobeden objavljen. Od 1929-1930 je bil zaposlen kot častnikar. Spoznal je Preverta, Aurienchea, Ernsta. Postal je tajnik gledališkega igralca in režiserja Louisa Jouveta, a je službo 1931 zapustil. Istega leta napiše dramo *L'Herminette*, ki jo prvič uprizorijo z velikim uspehom že naslednje leto v gledališču Theatre de l'Oeuvre. Anouilh se je odločil, da bo živel samo od gledališča in delno filma (napisal je nekaj scenarijev). Povod, da se je sam poskusil v pisanju dram, je bila uprizoritev Giraudouxove drame *Siegfried*, ki jo je leta 1928 videl v gledališču Théâtre des Champs-Élysées. Leta 1936 je napisal svojo prvo uspešnico *Popotnik brez prtljage*, osnovni motiv je povzel po *Siegfriedu*. Naslednje leto se spozna z režiserjem Andrejem Barsacqom, ki je za naslednjih deset let postal Anouilhov »osebni režiser«.

Anouilh leta 1948 prestopi iz t.i. avantgardnega gledališča (kot je bilo Le théâtre de l'Atelier), v gledališče, označeno kot meščansko. Leta 1952 napiše po naročilu Škrjančaka, ki ga naslednje leto uprizorijo. Ko se za Anouilha ni več zanimala avantgarda, si je pridobil širši krog občinstva.

O Anouilhovem življenju vemo zelo malo in tudi sam je dejal: »Nimam biografije in tega sem zelo vesel.« Javnosti se razkriva le preko svojega dela. Na vprašanje, kaj je, odgovarja: »Obrtnik. Tako kot nekateri izdelujejo stole, izdelujem jaz drame.« Anouilh je pravi teaterski človek, »obrtnik, ki živi za gledališče in ga pozna do najmanjših podrobnosti; v svojih dramah nam to poznavanje gledališča in zakulisja, igralcev in gledaliških delavcev tudi nazorno predstavi.

Anouilhova dramatika, ki je izšla iz Giraudouxovega »romantičnega« gledališča, je s pomočjo moderniziranja antičnih mitov, pa tudi ob sodobnih snoveh, prikazovala predvsem nasprotje med odvratno stvarnostjo sodobne meščanske družbe, njene politike in morale, in pa čisto ljubeznivo in nedolžnostjo mladih, nepokvarjenih bitij: edini izhod iz razkola med obema vidi največkrat v smrti. V tehniki svojih dram uporablja enako spretno tradicionalna in modernejša odrska sredstva. Anouilh spada med enega pomembnejših francoskih dramatikov 20. stoletja, ne glede na to, da njegove drame nikakor ne spadajo med družbeno ali politično angažirane. Njegova primarna skrb je občečloveško metafizična; posvečal se je fenomenom zla, eksistence in ljubezni. Vse, kar je želel na odru pričarati, je bila absolutna iluzija življenja. Grozljivo ga je privlačila in odbijala kruta usodnost vojn, neskončnega trpljenja, izroditev »raja na zemlji«. Čista, nedolžna ljubezen je tema, okoli katere tvori Anouilh najbolj poetične in najmočnejše tekste. Anouilhove drame ne vsebujejo velikih, odraščajočih in osvobajajočih spoznanj, so pa človeško pretresljive, ostre, šokantne, včasih tudi grobe, krute in paradoksalne. Zato so pa na drugi strani polne humane toplote, humorja in včasih idealističnega optimizma. V Anouilhovih dramah zasledimo štiri osnovne motive, sprožilne elemente: ljubezen, denar, prijateljstvo in ponos. In katere so lahko Anouilhove junakinje?

»To so tiste plemenite ženske, ki si jih z lahkoto predstavljamo mrtve, blede, s kroglo v glavi.«

GLASBENA TRADICIJA V TRŽIČU PRED 2. SVETOVNO VOJNO

Tržičani se radi pohvalijo z glasbeno tradicijo, ki so jo od prvih znanih podatkov v sredini 19. stoletja pa do ustanovitve glasbene šole po 2. svetovni vojni ustvarjali in gojili nadarjeni posamezniki, anonimni ljudski muzikantje in pesniki, učitelji in organisti. Domačini so glasbeno dediščino ohranjali tudi v okviru raznih društev. Med tradicionalnimi glasbenimi zvrstmi je imelo izredno velik pomen cerkveno in zborovsko petje, kasneje pa ansambli in godbe.

Posebnost tržiškega cerkvenega "kadrovskega" ustroja v preteklih stoletjih je ločena vloga organista in cerkovnika. V 19. stoletju so vlogo organista opravljali večinoma učitelji ljudske šole, ki so zaradi svojega delovanja v društvih kot pevovodje, instrumentalisti in organizatorji glasbenih prireditev zavzemali vidnejše mesto v glasbenem življenju Tržiča vse tja do začetka obdobja po 2. svetovni vojni. Med njimi so še posebej izstopali ded, oče in sin iz rodbine Tomaževic (1. pol. 19. stoletja) in Janez Debelak (1815-1896 v Tržiču), nadarjeni pevec, godbenik in glasbenik, večletni pevovodja prosvetnega društva Liedertafel in violinist pri tedanjem cerkvenem godalnem orkestru. Ta orkester velja za najstarejši znani ansambel v Tržiču. Ustanovljen je bil v sedemdesetih letih 19. stoletja, poleg učitelja Debelaka so ga sestavljali še usnjarski mojster Franc Deu, učitelj Franc Lindner, trgovec Friderik Raitharek in Al(ojzij) Ant(on) Vida (op.1).

Tržiške cerkvene orgle s 1022 piščalmi je leta 1834 izdelal Matija Krainz, orglar v Gradcu. Po sto letih so jih zamenjali z večjimi, z mehomo na električni pogon, iz delavnice mojstra Franca Jenka iz Ljubljane (op.2).

Cerkveno petje je bilo v času orgljanja Janeza Debelaka v Tržiču sicer zelo priljubljeno, vendar pa nekvalitetno. Novost cecilijanskega petja je uvedel njegov naslednik, organist Ivan Pogačnik (roj. 1855- umrl v Idriji), o katerem je v Cerkvem glasniku iz leta 1933 zabeležena zelo zanimiva anekdota, zapisal jo je župnik Francišek Špendal: "Cerkveno petje je bilo v Tržiču bolj pod ničlo. Več kot 50 let je bil organist učitelj Ivan Debelak. Bil je sicer spreten orglavec, toda iz

- op 1. Kragl, Viktor: Zgodovinski drobcji župnije Tržič, Tržič 1936, str. 220.; 2. Sto let so pele orgle, v: Cerkvem glasnik, 1934, št. 2.; 1. V Tržiču sta delovala, v: Cerkvem glasnik, 1933, št. 2, str. 2-3.
- op 2. Glasbena šola, v: Tržič 1945-65, Odbor za proslavo 20-letnice osvoboditve pri skupščini občine Tržič, str. 51.

stare šole. Cerkevno petje mu je bilo čisto neznano; vendar so bili Tržičani vsi zaljubljeni v njegovo orgljanje in petje. Ni bilo mogoče kaj novega ukreniti. Debelak je kot 80-letni starček obnemogel in se je odpovedal orgljanju. Sedaj je bil čas za radikalno spremembo vsega cerkvenega petja... Prišel je Pogačnik v Tržič in na škapulirsko nedeljo 1894 je nastopil službo. Težek je bil začetek. Nobenega pevca in pevke ni bilo. Naprosil sem enega basista in eno altistinjo, da naj prideta par nedelj na kor pet, dokler ne bo novi organist izuril novih pevcev. Prišla sta. Pogačnik je pel tenor, njegova žena pa sopran. Vse je bilo radovedno, kako bo. V nedeljo je zvonček zapel, duhovnik je pristopil, na koro so se oglasile orgle "pleno" (svečano, opomba urednice). Vse se je spogledalo. Pričeli so peti. Malo jih je bilo - samo štirje - ali peli so tako čisto in ubrano, da bi človek mislil, da angelci pojo. Led je bil prebit. Začel je Pogačnik zbirati pevce in pevke in jih uriti tako, da so kmalu na koro peli tudi latinske maše. Od tedaj se v Tržiču poje cecilijansko ...". (op. 3). Cecilijansko petje je nadaljeval tržiški cerkveni zbor, za katerega je veliko skladb napisal Ferdinand Kalinger (1852-1929), v letih od 1906 do 1924 upravitelj glavne šole v Tržiču.

Cerkveni pevski zbor iz leta 1936.

Politično in kulturno delovanje Slovencev po mestih in trgih se je razmahnilo po letu 1860, zlasti v času narodnih čitalnic in prvih društev. Pod njihovim okriljem so delovali različni pevski zbori in orkestri. V tedaj dokaj nemškutarskem Tržiču so prvo prosvetno društvo "Liedertafel" ustanovili že leta 1848. Društvo je sprva gojilo slovensko in nemško pesem ter cerkevno petje, sčasoma pa so slovensko besedo povsem opustili. Radi so prirejali koncerte in glasbene prireditve, med katerimi je bilo najbolj odmevno srečanje domačih pevcev in njihovih kolegov iz Celovca v letu 1862.

V nasprotju z nemško usmerjenim "Liedertafelom" so okrog leta 1887 slovensko zavedni Tržičani ustanovili svoje "Slovensko bralno društvo". Že v začetku so

Tamburaški orkester "Slovenskega izobraževalnega društva svetega Jožefa".

ustanovili svoj pevski odsek, ki so ga vodili pretežno učitelji. Nekaj let po preimenovanju društva v "Slovensko izobraževalno društvo svetega Jožefa" so osnovali tamburaški odsek, ki je 21. julija 1904 prvič javno nastopil v gostilni Pri Krvinu.

Tudi "Cirilovi bratje" so v svojih strogo versko-socialnih načelih spodbujali razvedrilo v petju in športu (prva tri desetletja 20. stoletja).

Socialistično usmerjeni delavci so leta 1904 ustanovili Delavsko in kulturno društvo "Vzajemnost", predhodnico Delavskega kulturno-izobraževalnega društva "Svoboda", ustanovljenega po 1. svetovni vojni. Društvo je imelo svoj pevski zbor in svoj oder v dvoriščni stavbi Rdeči konsum na Glavnem trgu (danes Trg svobode 9) v Trziču.

*Pevski zbor društva "Vzajemnost"
Trzič.*

Za bolj zahtevne glasbene in dramske prireditve so za katoliška društva tik pred 1. svetovno vojno sezidali "Naš dom". V tej stavbi je kasneje prve prostore dobila tudi Glasbena šola Trzič.

"Naš dom" po 1. svetovni vojni.

Med društvi, ki so gojila glasbeno dejavnost, je treba omeniti tudi telovadna društva, saj so za svoje nastope potrebovali glasbeno podlago. Dolgoletna spremljevalka

nastopov telovadnega društva "Sokol" je bila pianistka Olga-Marija Kalinger. Poleg tega je imel tudi "Sokol" svoj orkester. V Sokolskem domu so v 30-ih letih prirejali številne zabavne večere s plesom, na katerih je igral zabavni ansambel.

Zabavni ansambel v Sokolskem domu leta 1938 so sestavljali (od leve proti desni) Hari Piterle, Viktor Bertoncej, Jurij Bocak, Ludvik Štucin in Ivan Grobovšek.

Poleg društvenega glasbenega druženja in ustvarjanja so Tržičani svoj čas radi sodelovali v raznih godbah. Leta 1928 je bila ustanovljena Tržiška cerkvena godba s kapelnikom Rudolfom Ahačičem na čelu.

Svojo godbo so imeli tudi rudarji pri Sv. Ani in predilniški uslužbenci (1906-1909). Med popularnimi manjšimi zasedbami, tako imenovanimi "domačimi godci" brez lastne organizacije, župnik Viktor Kragl v svojih Zgodovinskih drobcih omenja še godbo bratov Urbanc.

Tržiška cerkvena godba po 1. svetovni vojni.

Po 1. svetovni vojni so se pokazale prve možnosti za dodatno glasbeno izobraževanje. V Tržiču je bila ustanovljena meščanska šola, v kateri so delovali tudi nekateri učitelji, ki so spodbujali glasbeno delovanje svojih učencev, zlasti tistih, ki so želeli nadaljevati šolanje na učiteljišču. Med pobudnike glasbenega izobraževanja mladine vsekakor sodijo Leopold Kernc (na šoli služboval od 1919 do 1932), Albin Lajovic (od 1919 do 1934, ko je na šoli ustanovil mladinski orkester), Riko Paternost, ki je z učenci leta 1935 premierno uprizoril spevoigro Kresniček, in Alojz Skorpič.

V tem obdobju je bil v Ljubljani ustanovljen konservatorij Glasbene mladine z nižjo, srednjo in višjo stopnjo, kasneje pa Državni konservatorij. Eden prvih znanih Tržičanov, ki so bili vpisani na ljubljanski konservatorij, je bil organist Pavel Rančigaj (1899 - 1972), kasneje tudi Viktor Schweiger in Riko Paternost iz Tržiča. Državni konservatorij se je leta 1939 preimenoval v Glasbeno akademijo,

omogočala je visokošolski študij kompozicije in dirigiranja, solopetja, klavirja, viole, violončela, pihal, trobil, orgel, odrske umetnosti in glasbene pedagogike. Izmed kasnejših prvih učiteljev Glasbene šole Trzič so jo obiskovali Olga Eržen, Oton Zazvonil, Gita Mally, Franc Slabe ml..

Nekateri učitelji glasbe iz Trziča so študirali tudi na drugih konservatorijih, v Beogradu (Milica Debeljak), Zagrebu (Vesely Hugo) in v Berlinu (Alojz Skorpič).

Glasbeni sloves Trziča so oblikovali tudi nekateri glasbeno nadarjeni posamezniki, zlasti iz dveh rodbin Ahačič. Domačini jih laže ločijo po domačih imenih ("prtiklnih"): Martinčkovi in Dečmanovi. Starosta prvih je bil neumorni Rudolf Ahačič (1899-1988 v Trziču), ki ga starejši Trzičani poznajo kot citraša, harmonikarja, organista, pevca in dirigenta pihalnega orkestra, mlajši pa kot glasbenega pedagoga.

Bratje, glasbeniki iz druge veje Ahačičev so bili Franc, citraš (1903-1980), Radko, violinist (roj. 1909), in Ivan, tenorist (1913-1986).

Rudolf in Franc Ahačič sta organizirala tudi razne komorne ljudske ansamble, kot sta bila citraški in harmonikarski šramel (kvartet ljudskih instrumentov, opomba urednice). Priljubljeni tamburaški orkester je vodil Ladko Zibler. Poleg teh je delovalo še nekaj drugih plesnih instrumentalnih sestavov.

Vir: Tita Porenta - Petdeset let Glasbene šole Trzič (1950 - 2000), april 2000
(z dovoljenjem Glasbene šole Trzič)

Trziški (salonski/jazz) orkester v letih 1948 - 1949:

Orkester na odru Cankarjevega doma v Trziču (Na skali).

Na desni fotografiji z leve:

1. vrsta: Olga Eržen (klavir), Miloš Babič, Bojan Plahuta. Oton Zazvonil, Hugo Vesely;
2. vrsta: Ludvik Štucin, Mirko Kosmač, Jurij Bocak - Đuko, Lado Gašperlin - Čvin;
3. vrsta: Emil Novak, Pavel Kralj - Grausa, Janez Golmajer - Kavs, Joža Ahačič - Martinček, Slavko Prosen;

Zadaj: Edi Perko (levo) in Ladko Zibler (desno);

Vir: arhiv Zveze kulturnih organizacij Trzič (iz zapuščine Jožeta Ahačiča - Martinčka)

© Izdalo Mladinsko gledališče Trzič - humoristična skupina SMEH

ob premieri igre Jeana Anouilha DAMSKI ORKESTER, ter ob 40-letnici delovanja društva (1975-2015)

Zanj: Daša Tomazin

Zbral in uredil: Boris Kuburič

Naklada: 400 kom

Trzič, oktober 2015